

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و پنجم - ۱ تا ۷ اسفند ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۸ اسفند ۱۴۰۰

۸۵

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و پنجم - ۱ تا ۷ اسفند ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۵

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۸ اسفند ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع ناشی از عدم تقارن اطلاعات مانعی در کسب اعتبار سهل و ارزان ۲
- مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته ۶
- تعارض منافع عامل تعویق در اجرای تصمیمات دستگاهها ۶
- در دولت سیزدهم تعارض منافع مدیریت خواهد شد ۶
- تصویب کلیات آئین نامه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تبریز ۷
- دستگاه‌های درگیر تعارض منافع طرح‌های خود را به نام نمایندگان ثبت کردند ۷
- پیگیری موضوع تعارض منافع در بورس توسط سازمان بازرسی کشور ۷
- پرونده الکترونیک سلامت، پزشک خانواده و نظام ارجاع؛ سه مصداق تعارض منافع ۸
- تعارض منافع مدیران دولتی صنایع بزرگ و عدم استفاده از ظرفیت دانش بنیان ها ۸
- تعارض منافع دانشگاه‌های علوم پزشکی؛ بودجه خارج شمول و فرار از نظارت‌پذیری ۹
- تعارض منافع شرکت مشاور طرح تفصیلی شهرداری را رصد می‌کنیم ۱۰
- تعارض منافع مانع از تمایل به افزایش رقابت بین شغلی ۱۰
- شش مصداق کلیدی تعارض منافع در حرفه حسابرسی ۱۱
- تعارض منافع هویت تاریخی مهندسی در ایران را مخدوش کرده است ۱۲
- نیاز به مجلس سنا برای مدیریت تعارض منافع در مجلس ۱۳
- رفع تعارض منافع لازمه تحقق عدالت اجتماعی ۱۳
- اختاپوس صدور مجوز در حوزه میراث فرهنگی ۱۴
- اجرای قانون تعارض منافع و فریز کردن پرونده اشتغال مهندسان نقض غرض است ۱۴
- تهیه پیش‌نویس سند مدیریت تعارض بیمارستان کودکان ۱۵
- آیین نامه تضاد منافع حلقه‌ی مفقوده‌ی صنعت بیمه ۱۵
- جایی که تضاد منافع به نزدیکی منافع تبدیل می‌شود ۱۶
- تحلیل فضای مجازی: آیا طرح صیانت درگیر تعارض منافع است؟ ۱۷

درآمد: تعارض منافع ناشی از عدم تقارن اطلاعات مانعی در کسب اعتبار سهل و ارزان

زینب مرتضوی فر

رئیس‌جمهور در جلسه روز بیست‌وهفتم دی ماه هیئت دولت به بانک‌ها دستور داد که نوع وثیقه‌گذاری وام‌های زیر ۱۰۰ میلیون تومان را به گونه‌ای تغییر دهند تا مردم بتوانند بر مبنای اعتبارسنجی، تسهیلات خرد را آسان‌تر دریافت کنند. وزیر اقتصاد و رئیس کل بانک مرکزی، مسئول گزارش‌دهی شدند تا این موضوع در سال جاری محقق شود. پس از این دستور نیز وزارت امور اقتصادی و دارایی در نامه‌ای خطاب به مدیران عامل ۱۳ بانک دولتی بر اجرای بخشنامه "عدم نیاز به ضامن در پرداخت تسهیلات خرد" تأکید کرد. بر مبنای این دستور کارکنان، بازنشستگان و مستمری بگیران بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی می‌توانند حقوق خود را وثیقه و اعتبار وام‌شان کنند.

اما اینکه بانک‌ها چنین تعهدی را بپذیرند و این دستور را به طور کامل اجرایی کنند جای تردید است. سؤالی که اینجا مطرح می‌شود این است که پیش‌نیاز چنین دستوری چه چیزی است و فراهم کردن چه الزاماتی می‌تواند در تحقق بهتر این دستور مؤثر باشد؟ و در اصل چگونه می‌توان دریافت اعتبار را تسهیل کرد و هزینه آن را کاهش داد؟

در اعطای اعتبار میان منافع اعتباردهندگان و اعتبارگیرندگان تعارض منافع وجود دارد. ریشه اصلی این تعارض منافع عدم تقارن اطلاعات است. عدم تقارن اطلاعات زمانی رخ می‌دهد که اطلاعات دو طرف معامله با هم نابرابر است. برای مثال فروشنده اتومبیل دست‌دوم بیش از خریدار درباره شرایط اتومبیل می‌داند. کارگزاران بورس از اطلاعات بیشتری نسبت به سهامداران برخوردارند. اعتبارگیرندگان نسبت به امکان بازپرداخت اعتبار دریافتی بیش از اعتباردهندگان اطلاع دارند. این یکسان نبودن اطلاعات در دسترس موقعیتی از تعارض منافع را ایجاد می‌کند به نحوی که فردی که دارای اطلاعات بیشتر است می‌تواند از موقعیت به نفع خود بهره ببرد.

وقتی که بین اعتباردهنده و اعتبارگیرنده عدم تقارن اطلاعات وجود داشته باشد و اعتباردهنده قبل از اعطای اعتبار نتواند شایستگی اعتباری اعتبارگیرنده را تشخیص دهد نمی‌تواند اعتبارات خود را به نحو مناسب تخصیص دهد و با غریب مشتریان منابع را به بهترین آن‌ها اعطا کند. نتیجه اصلی این نوع عدم تقارن اطلاعات آن است که مطالبات معوق بانک‌ها افزایش می‌یابد، به تبع آن نرخ تسهیلات افزایش پیدا می‌کند و نسبت مشتریان پرمخاطره به مشتریان مطمئن در سبد مشتریان بانک افزایش می‌یابد؛ چراکه برای مشتریان مطمئن نمی‌صرفد که با این نرخ فعالیتشان را تأمین اعتبار کنند. در این چارچوب هر چه نرخ‌ها افزایش یابد، سبد مشتریان به طور متوسط پرمخاطره‌تر شده و وضع مالی مؤسسات اعتباری وخیم‌تر می‌شود. این پدیده در ادبیات اقتصادی به انتخاب معکوس مشهور است. بنابراین،

عدم تقارن اطلاعات پیش از اعطای اعتبار منجر می‌شود به ۱- زیان دیدن اعتباردهندگان و همچنین اعتبارگیرندگان شایسته از نظر اعتباری و ۲- منتفع شدن اعتبارگیرندگان بی اعتبار به هزینه دیگران.

کاستی‌های اطلاعاتی بانک‌ها در این زمینه، منجر به تخصیص ناکارآمد اعتبارات شده و احتمالاً سهمیه‌بندی اعتباری را به دنبال دارد. لذا برای اینکه منابع به طور کارآمد تخصیص یابد، باید به نحوی از انجا پشتوانه اطلاعاتی مبادلات تأمین گردد و اعتباردهنده یا بتواند مشتریان خوب را از سایرین جدا کند و یا بتواند از بازگشت سرمایه‌اش اطمینان حاصل نماید.

پس به دلیل عدم اطلاع اعتباردهنده از سابقه اعتباری اعتبارگیرنده و همچنین رفتارهای آتی وی، بین آن‌ها نوعی تضاد منافع ایجاد می‌شود که پیامد روشن آن دشوار شدن کسب اعتبار و کم شدن عمق بازارهای اعتباری است. بنابراین، باید راه‌حلهایی برای مدیریت این تعارض منافع طراحی و اجرا شود.

تشریح اطلاعات اعتباری و سنجش اعتبار راهکارهایی نهادی برای غلبه بر تعارض منافع ناشی از عدم تقارن اطلاعات

«تشریح اطلاعات اعتباری» و «سنجش اعتبار» متقاضیان اعتبار دو نهادی است که برای تخفیف عدم تقارن اطلاعات پیش از قرارداد و کاهش دامنه انتخاب معکوس طراحی شده است. تشریح اطلاعات اعتباری بخش مهمی از سوابق خوشایند و ناخوشایند اعتباری متقاضی اعتبار را پیش‌روی عرضه‌کننده اعتبار قرار می‌دهد و اطلاعات بانک‌ها نسبت به متقاضیان را یک کاسه می‌کند: تعداد وام‌هایی که در سال‌های اخیر اخذ شده، میزان بدهی بالفعل متقاضی، تعهد متقاضی به بازپرداخت به موقع بدهی، تعداد وام‌هایی که ضمانت کرده است، بار تکفل متقاضی، نحوه پرداخت قبوض آب و برق و گاز و تلفن، رأی دادگاه در مورد اختلافات مالی و تشریح اطلاعات اعتباری باعث می‌شود که اعتباردهنده پیش از اعطای وام تصویر روشنی از اعتبار متقاضی وام و ریسک اعتباری او پیدا کند. این اطلاعات به اعتباردهنده کمک می‌کند اعتبار مشتریان خود را سنجش کند، آنها را غربال کند و به آن‌ها با توجه به مخاطره اعتباری‌شان امتیاز بدهد و برای اعتبار پرداختی نرخ تعیین کند.

تشریح اطلاعات اعتباری و سنجش اعتبار می‌تواند اثراتی به شرح زیر را به دنبال داشته باشد:

اول آنکه آگاهی بانک‌ها درباره ویژگی‌های اعتباری متقاضیان دریافت وام بیشتر شده و بانک‌ها امکان پیش‌بینی دقیق‌تری در خصوص احتمال بازپرداخت وام می‌یابند.

دوم آنکه به اشتراک گذاشتن اطلاعات اعتباری با یک کاسه کردن اطلاعات بانک‌ها باعث کاهش «رانت‌های اطلاعاتی» در اختیار بانک‌ها می‌شود و رقابتی عادلانه‌تر میان آنها شکل می‌دهد.

سوم اینکه تشریح اطلاعات اعتباری و سنجش اعتبار به مثابه یک ابزار انضباطی برای اعتبارگیرندگان عمل می‌کنند. هر اعتبارگیرنده در صورت قصور، اعتبار یا حسن شهرت خود را نزد سایر اعتباردهندگان دیگر نیز از دست میدهد، دسترسی او به اعتبار غیرممکن می‌شود یا مجبور خواهد بود اعتبارات را در قیمت گران‌تری دریافت کند.

چهارم آنکه اعتبارگیرندگان اگر بتوانند به‌طور همزمان از چند بانک وام بگیرند و نزد سایر بانک‌ها شناخته نشوند، ترغیب می‌شوند تا به استقراض بیش از حد دست بزنند. تشریح اطلاعات اعتباری، کل بدهی متقاضیان استقراض را برای اعتباردهندگان آشکار کرده و به‌این ترتیب موجب از بین رفتن انگیزه استقراض بیش از حد در آنان می‌شوند (که در واقع به معنای کاهش ناکارآمدی در تخصیص اعتبارات است و به نوعی موجب فراهم کردن عدالت در تخصیص اعتبار می‌شود).

لذا با استفاده از نهادهایی نظیر تشریح اطلاعات اعتباری و سنجش اعتبار می‌توان دامنه عدم تقارن اطلاعات میان اعتباردهنده و اعتبارگیرنده را کاهش داد، به‌نحوی که منابع در کاراترین مورد استفاده تخصیص یابد و در ضمن زیست‌مندی فعالیت اعتباردهنده تأمین گردد.

برای کارکرد کارا و اثربخش گزارش‌دهی اعتبار و سنجش اعتبار لازم است بسترهای قانونی مهیا گردد. این بسترها یا سازوکارهای قانونی حکم قواعد بازی را دارند که بر نتیجه بازی موثرند. برای مثال دامنه اطلاعات در دسترس شرکت‌های سنجش اعتبار می‌تواند خود موقعیت‌هایی از تعارض منافع را ایجاد کند. لذا لازم است این شرکت‌ها موظف شوند هر گونه منافع عمده و تعارض منافع را که با فرآیند رتبه بندی مرتبط است افشا نمایند.

مرور تجربیات بین‌المللی در زمینه قانون‌گذاری نظام سنجش اعتبار حاکی از آن است که کشورهای مختلف و نهادهای بین‌المللی به دو طریق عمده تلاش کرده‌اند الزامات فوق را تأمین نمایند: ۱. وضع قوانینی عام برای حفاظت از اطلاعات شخصی و حمایت از حریم خصوصی افراد و ۲. تنظیم مقررات حاکم بر شرکت‌های گزارش‌دهی و سنجش اعتبار.

در مجموع با عنایت به موارد ذکر شده باید گفت بدون مدیریت تعارض منافع امکان کسب اعتبار آسان و ارزان فراهم نمی‌شود. تشریح اطلاعات اعتباری و سنجش اعتبار از جمله نهادهایی است که برای مدیریت تعارض منافع ناشی از عدم تقارن اطلاعات می‌تواند کمک‌کننده باشد. اما برای اینکه این نهادها قابلیت و کارآمدی لازم را داشته باشند می‌باید سازوکارهای اجرایی لازم و بسترهای حقوقی و قانونی مرتبط برای آن فراهم شود. چرا که طراحی این ساز و کارهای نهادی موجب تخصیص بهتر منابع، جلوگیری از رفتارهای پرخطر، تعدیل نرخ برای جذب مشتریان مطمئن، عدم پرداخت اعتبار به مشتریان بدسابقه، مسئولیت‌پذیر شدن مدیران بانکی در برابر تصمیمات اعتباری و در نهایت افزایش عایدی بانک‌ها و کاهش مطالبات غیر جاری (سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول) می‌گردد. این انتظار می‌رود

که با فراهم کردن بسترهای لازم برای نظام سنجش اعتبار، دغدغه و نگرانی بانک‌ها بابت بازپرداخت وام‌ها کاهش یابد و مقاومت آنها در مقابل دستوراتی نظیر دستور اخیر رئیس جمهور کمتر شود.

منبع: نصیری اقدم، علی، سید محمدرضا حسینی و اصلان قودجانی (۱۳۹۲)، مبانی اقتصادی و حقوقی سنجش اعتبار، تهران: مجلس شورای اسلامی، مرکز پژوهش‌ها.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

🔗 دکتر سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهور، توجه به موضوع تعارض منافع را مورد تأکید قرار داد و اعلام کرد: اینکه بعضی از تصمیم‌ها در دستگاه‌ها به موقع اتخاذ یا در زمان مناسب اجرا نمی‌شود، گاه به دلیل وجود تعارض منافع است، از این رو باید نسبت به این مسئله حساسیت داشت.

🔗 حجت‌الاسلام حسن درویشیان، رئیس دفتر بازرسی ویژه رئیس جمهور تصریح کرد: در این دولت تعارض منافع مدیریت خواهد شد و حتی در این باره معاون اول رئیس جمهور ابلاغیه آن را صادر کرده و نهاد بازرسی ویژه رئیس جمهور با معاون حقوقی رئیس جمهور پیگیر تصویب طرح تعارض منافع در مجلس است تا نواقص قوانین در تعارض منافع بر طرف شود.

🔗 ذبیح‌الله خداییان، رییس سازمان بازرسی کل کشور از پیگیری موضوع تعارض منافع در سازمان بورس خبر داد و درباره انتصاب دو عضو شورای عالی بورس که درگیر تعارض منافع بوده‌اند گفت تذکراتی به مسئول وزارت اقتصاد در این زمینه داده شد.

🔗 کلیات آئین نامه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تبریز پس از بررسی تمامی مفاد به تصویب اعضای شورای شهر تبریز رسید.

🔗 احمد راستینه، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس با اشاره به دستور معاون اول رئیس جمهور به دستگاه‌های اجرایی برای پرهیز از ارائه پیشنهادات مبتنی بر تعارض منافع برای قانون بودجه گفت: خیلی از دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها تلاش کردند که طرح‌های خود را به نام نمایندگان ثبت کرده و اهداف خود را پیش ببرند.

🔗 عباس آخوندی، وزیر اسبق راه و شهرسازی، در نشست روز مهندس ایفای نقش دولت در سه نقش سیاست‌گذار، مجری و عرضه‌کننده خدمت و در نهایت خریدار خدمت را عامل بزرگ بروز تعارض منافع در ایران عنوان کرد.

🔗 غلامعلی جعفرزاده ایمن‌آبادی، نماینده ادوار گذشته مجلس با اشاره به تعارض منافع نمایندگان مجلس در پیگیری منافع محلی و منطقه‌ای، مجلس سنا در سطح عالی را راهکار رفع این مسئله عنوان کرد.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۸ اسفند ۱۴۰۰

مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته

❖ تعارض منافع عامل تعویق در اجرای تصمیمات دستگاه‌ها ❖

سید ابراهیم رئیسی (رئیس جمهور) - ۶ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

دکتر سید ابراهیم رئیسی، در نشست هیأت دولت با قدردانی از بیانات و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب در ترسیم نکات راهبردی برای دولت سیزدهم، گفت: رهنمودهای مقام معظم رهبری برای دولت جدید به‌عنوان چراغ راه است و دستورعمل‌ها و راهکارهای ارائه شده، توسط همه دولتمردان مورد توجه قرار گیرد تا در عرصه عمل اجرایی شود. رئیس‌جمهور توجه به موضوع تعارض منافع را مورد تأکید قرار داد و اعلام کرد: اینکه بعضی از تصمیم‌ها در دستگاه‌ها به‌موقع اتخاذ یا در زمان مناسب اجرا نمی‌شود، گاه به‌دلیل وجود تعارض منافع است، از این رو باید نسبت به این مسئله حساسیت داشت و لازم است هم خود دستگاه و هم وزارت اطلاعات و دستگاه‌های نظارتی دست‌های پنهانی که مشکل ایجاد می‌کنند را شناسایی و با آن برخورد کنند.

📍 پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست جمهوری

❖ در دولت سیزدهم تعارض منافع مدیریت خواهد شد ❖

حجت‌الاسلام حسن درویشیان (رئیس دفتر بازرسی ویژه رئیس جمهور) - ۴ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

اولویت اصلی دولت جدید مبارزه با فساد است که حتی در شعارهای انتخاباتی رییس‌جمهور می‌توان مشاهده کرد که آقای رییس‌جمهوری اصلی خود را ناکارآمدی و فساد نامیدند پس مبارزه با فساد جزو اولویت‌های دولت مردمی است. در این دولت تعارض منافع مدیریت خواهد شد و حتی در این باره معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغیه آن را صادر کرده‌اند و همچنین نهاد بازرسی ویژه رئیس‌جمهور با معاون حقوقی رئیس‌جمهور پیگیر تصویب طرح تعارض منافع در مجلس است تا نواقص قوانین در تعارض منافع برطرف شود.

دولت سیزدهم در بحث شایسته‌گزینی تأکید دارد. بازرسی ویژه رئیس‌جمهور در حال پیگیری انتصابات در دولت است و به‌زودی گزارش آن تقدیم رییس‌جمهور خواهد شد و اگر تخلفی صورت گیرد با آن برخورد خواهد شد. تکمیل فرآیند دولت الکترونیک یکی دیگر از اولویت‌ها برای مبارزه با فساد است. ما بارگذاری داده‌های سازمان مالیاتی را به شدت دنبال می‌کنیم و معتقدیم اگر این فرآیند تکمیل شود شاهد فرار مالیاتی نخواهیم بود. فشارهای سیاسی در انتصابات به ویژه از سوی برخی نمایندگان مجلس یکی از مشکلات است؛ برخی نمایندگان با فشار سعی می‌کنند که افراد مدنظر خودشان به مسئولیت برسند که این مشکلاتی را به همراه دارد.

📍 خبرگزاری فارس

❖ تصویب کلیات آئین نامه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تبریز ❖

خبرگزاری ایمننا - ۱ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در شهرداری و شوراها

کلیات آئین نامه مدیریت تعارض منافع در شهرداری تبریز پس از بررسی تمامی مفاد به تصویب اعضای شورای شهر تبریز رسید.

🔗 خبرگزاری ایمننا

❖ دستگاه‌های درگیر تعارض منافع طرح‌های خود را به نام نمایندگان ثبت کردند ❖

احمد راستینه (عضو کمیسیون فرهنگی مجلس) - ۱ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در دولت

علی رغم اینکه معاون اول رئیس جمهور به تمام دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها ابلاغ کردند که به منظور حفظ انسجام لایحه بودجه از ارائه پیشنهادهایی که با سایر بخش‌ها تعارض منافع داشته و حاکی از تلاش دستگاه‌ها برای افزایش سهم خود می‌باشد خودداری کنند؛ شاهد هستیم که خیلی از دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها تلاش کردند که طرح‌های خود را به نام نمایندگان ثبت کرده و اهداف خود را پیش ببرند. این رویه انسجام بودجه را بر هم می‌زند و مشکلاتی در منابع و مصارف بودجه ایجاد می‌کند.

🔗 اعتماد آنلاین

❖ پیگیری موضوع تعارض منافع در بورس توسط سازمان بازرسی کشور ❖

ذبیح‌الله خداییان (رئیس سازمان بازرسی کل کشور) - ۲ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

خداییان با اشاره به هشدارهایی که از مدت‌ها پیش توسط سازمان بازرسی کل کشور به یکی از مسئولان سابق وزارت اقتصاد درباره انتصاب دو عضو شورای عالی بورس داده شده بود، گفت: این افراد با توجه به اصل عدم تعارض منافع، نباید در شورای عالی بورس بکارگیری می‌شدند، اما بدون توجه به این موضوع انتصاب شدند. تذکرات دیگری نیز به آن مسئول داده شده بود، اما به آن‌ها عمل نشد در حالیکه اگر جدی گرفته می‌شدند، وضعیت بورس بهبود می‌یافت. همین موضوعات سبب تشکیل پرونده کیفری برای فرد مسئول در وزارت اقتصاد شد و با رسیدگی دادگاه کارکنان دولت وی محکوم شد که البته این حکم بدوی است. خداییان همچنین از شناسایی تعدادی از اشخاص حقیقی با عملکرد مشکوک در موضوع بورس خبر داد و گفت: باید در خصوص استفاده این افراد از اطلاعات نهانی یا تعارض منافی که احیاناً وجود داشته است، بررسی‌ها و پیگیری‌های لازم صورت بگیرد.

🔗 اقتصاد آنلاین

❖ پرونده الکترونیک سلامت، پزشک خانواده و نظام ارجاع؛ سه مصداق تعارض منافع ❖

پرستو خلعتبری (خبرنگار ایسکا نیوز) - ۳ اسفند ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در زمان رای اعتماد به عین‌الهی وزیر بهداشت توسلی نماینده مخالف وزیر به موضوع تعارض منافع اشاره کرده و گفت: شما دارای مطلب خصوصی در مجتمع قایم و شاغل در بیمارستان خصوصی نگاه هم هستید و همزمان در بخش دولتی هم مشغولید. شما از سهامداران اصلی بیمارستان خصوصی نگاه در خیابان گل نبی هستید. وزیر در زمان رای اعتماد قول داده بود که نه خود تعارض داشته باشد و نه مدیرانش؛ در بخشی از سخنان او آمده است که در تعارض منافع در دو حوزه می‌توانیم عمل کنیم، نخست اینکه ساختار نظام سلامت به گونه‌ای تعریف شود که تعارض منافع در آن وجود نداشته باشد و دوم اینکه از مدیران ارشد شایسته استفاده شوند. مهر سال جاری بود که انتصابات وزیر مجدد بحث تعارض منافع را داغ کرد. یحیی ابراهیمی عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی در این باره گفته بود، آقای وزیر در جلسه کمیسیون در ابتدا و قبل از رای اعتماد قسم خورد و قول داد که دوری از تعارض منافع را جدی بگیرد اما متأسفانه این اتفاق نیفتاد. در حال حاضر حتی در استان لرستان هم فردی بازنشست شده و ۳۵ سال تمام کار کرده اما با سفارش وزیر بهداشت وی را نگه داشتند، اگر قرار است این طور باشد که پس بقیه را هم نگه دارید!

محسن شمس الدینی مقدم؛ پزشک متخصص کودکان و کارشناس نظارت بیمارستانی اداره کل درمان تامین اجتماعی استان تهران در خصوص تبعات تعارض منافع در مدیران ارشد نظام سلامت گفت: وجود پدیده تعارض منافع در حوزه سلامت را می‌توان به عنوان یکی از دلایل اصلی عدم اجرای کامل برنامه‌های اصلاحی در نظام سلامت از جمله «پرونده الکترونیک سلامت»، «پزشک خانواده» و «نظام ارجاع» معرفی کرد. بنابراین مدیریت تعارض منافع نه تنها منافع ملی کشور و رضایت عمومی را تأمین خواهد کرد بلکه به بهبود فرآیندها، افزایش بهره‌وری و ارتقای مدیریت نظام سلامت منجر خواهد شد.

✍ باشگاه خبرنگاران دانشجویی ایران

❖ تعارض منافع مدیران دولتی صنایع بزرگ و عدم استفاده از ظرفیت دانش‌بنیان‌ها ❖

رضا باقری (فعال حوزه دانش‌بنیان) - ۲ اسفند ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه صنعت

متأسفانه در بخش دولتی یکی از بزرگترین دلایل نبود علاقه برای همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان و استفاده از تولید بومی که می‌تواند با تولید خارج رقابت کند، این است که در این بخش افراد به دنبال منافع بلند مدت سازمان متبوع خود نیستند و حتی در جایی می‌توان ادعا کرد که منافع شخصی خود را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت می‌دهند.

✍ خبرگزاری میزان

❖ تعارض منافع دانشگاه‌های علوم پزشکی؛ بودجه خارج شمول و فرار از نظارت‌پذیری ❖

خبرگزاری فارس - ۳ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

برخی از فعالان نظام سلامت که منافع آن‌ها در وضعیت مالی غیرشفاف فعلی تأمین می‌شود، از هرگونه تلاش برای لغو تصمیم کمیسیون تلفیق مبنی بر نظارت‌پذیر کردن بودجه دانشگاه‌های علوم پزشکی در صحن علنی مجلس، دریغ نخواهند کرد؛ زیرا تصویب بند الحاقی کمیسیون تلفیق در تعارض با منافع آن‌ها است.

بررسی تحصیلات اعضای کمیسیون بهداشت و درمان مجلس به عنوان مرجع قانون‌گذاری نظام سلامت نشان می‌دهد، اعضای این کمیسیون در حوزه پزشکی تحصیل کرده و در کنار حضور در مجلس، در زنجیره بهداشت و درمان کشور نیز حضور دارند. این امر موجب غلبه تأمین منافع صنفی نسبت به منافع بیماران در تصمیمات این کمیسیون شده است. اواسط سال جاری دو نامه از رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس و وزیر بهداشت درباره ضرورت افزایش سقف حقوق کارکنان دانشگاه‌های علوم پزشکی به بهانه عدم تمایل به فعالیت در بخش عمومی از طرف پزشکان با تعرفه‌های موجود منتشر شد. در این نامه‌ها بیان شده، به دلیل کاهش سقف حقوق مدیران از ۲۱ برابر پایین‌ترین حقوق به ۱۵ برابر، موجب عدم تمایل اعضای هیئت علمی به فعالیت در بخش عمومی و حضور در بخش خصوصی می‌شود و این امر تبعاتی همچون ضرر اقشار ضعیف و فقیر را به دنبال دارد.

دیگر مسئله‌ای که موجب بروز تعارض منافع در نظام بهداشت و سلامت کشور شده، عدم شفافیت در بودجه دانشگاه‌های علوم پزشکی است. بنابراین از گام‌های نخست مقابله با تعارض منافع در نظام بهداشت و سلامت کشور، نظارت‌پذیر کردن بودجه دانشگاه‌های علوم پزشکی است. شایان ذکر است، قانون‌گذار مطابق ماده یک قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مصوب ۱۳۹۵)، به منظور حمایت از حوزه‌های علمی و پژوهشی، به دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم و بهداشت، بودجه خارج از شمول مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی اختصاص می‌یابد. بر همین اساس، در مورد دانشگاه‌های علوم پزشکی ذیل وزارت بهداشت، هم بودجه بخش‌های آموزشی و پژوهشی و هم بخش بهداشت و درمان، خارج از شمول مقررات عمومی کشور نظیر قانون محاسبات عمومی و مدیریت خدمات کشوری لحاظ شده است. اختصاص این اعتبارات خارج از شمول سبب شده، بخش بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی با احتساب درآمد اختصاصی و منابع بودجه عمومی ۱۴۰۰، بیش از ۸۰ هزار میلیارد تومان منابع را برای مصارف غیرآموزشی به صورت غیرشفاف هزینه کند!

در همین رابطه، خضریان سخنگوی کمیسیون اصل نود مجلس در گفت‌وگویی اظهار داشت: اکنون تنها ۱۵ درصد از بودجه دانشگاه‌های علوم پزشکی را امور آموزشی و پژوهشی تشکیل می‌دهد و ۸۵ درصد از بودجه این دانشگاه‌ها به امور بهداشتی و درمانی اختصاص دارد.

بررسی لایحه بودجه در سال ۱۴۰۱ نشان می‌دهد، دولت سیزدهم بالغ بر ۴/۱۲۴ هزار میلیارد تومان به صورت خارج از شمول برای دانشگاه‌های علوم پزشکی در نظر گرفته است.

❖ تعارض منافع شرکت مشاور طرح تفصیلی شهرداری را رصد می‌کنیم ❖

مجید نظری (عضو شورای شهر سمنان) - ۳ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در شهرداری و شوراها

پس از تصویب طرح جامع در سال ۱۳۹۴، بیش‌ترین دغدغه ما تصویب طرح تفصیلی بود. مشاور ذی‌صلاح ترجیحا دارای سابقه بومی، توسط شهرداری به شورا پیشنهاد شد. یکی از دلایل تأسف ما در این خصوص، تطویل در تدوین این طرح است. اگر مشاور طرح تفصیلی، به طور هدفمند برای ذی‌نفعان خاصی کار کند، قطعاً مخالفت خواهیم کرد. تأسف من از این بابت است که مشاور طرح تفصیلی، به سبب نواقص طرح جامع، روی املاک شهری مدیریتی نداشته است. اینکه گفته می‌شود ممکن است برخی از اعضای شورا به دلیل تعارض منافع با طرح تفصیلی مخالفت کرده باشند، همواره می‌تواند به عنوان یک ابهام مطرح باشد. ما باید منافع شهر را حفظ کنیم و در چارچوب قانون حرکت کنیم. ما از مشاور طرح تفصیلی انتظار داریم که در گام نخست منافع شهرداری را حفظ کند. اگر بخواهد شرط و شروطی را در این زمینه قید کند، پسندیده نیست. شهرداری باید طرحی را به تصویب برساند که کم‌ترین فشار مالی را متحمل شود.

📍 پایگاه خبری بی‌رسانه

❖ تعارض منافع مانع از تمایل به افزایش رقابت بین شغلی ❖

حمیدرضا سیفی (دبیر انجمن عالی کارفرمایان ایران) - ۴ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

به گزارش برنا، امضاهای طلایی، پرداخت رشوه، برخوردهای سلیقه‌ای، انحصارات شغلی، فرایندهای طولانی و کاغذبازی‌های اضافی از جمله اقداماتی است که مسیر صدور مجوز برای کسب و کارهای قانونی را دشوار کرده و بهانه تراشی برای عدم صدور مجوز را افزایش داده است. تعارض منافع نیز از جمله مسائلی است که مانع از تمایل به افزایش رقابت بین شغلی و در نتیجه ایجاد مانع در فعالیت بسیاری از مشاغل شده است. در این راستا حمیدرضا سیفی دبیر انجمن کارفرمایان ایران، در گفت و گو با خبرنگار برنا با اشاره به گزارش وزارت کار از ۱۵ یا ۲۰ سال گذشته مدعی شد که وجود امضاهای طلایی در روند صدور مجوز، منجر به ضعف کارگر و کارفرما و در عین حال، فربه شدن مدیران رده میانی دولت شده است. مستنداتی که برای صدور مجوز نیاز است را سیستم دولتی بررسی می‌کند. این در حالی است که بدون حضور بخش خصوصی نباید اعتبار داشته باشد چرا که بخش دولتی به دنبال ایجاد موانع بی دلیل بر سر راه مجوزها است. اجرای مجوزها باید به بخش خصوصی واگذار شود و تنها سیاست گذاری توسط دولت صورت بگیرد. باید یک سازمان متمرکز، متولی کل درگاه ملی باشد و به اعتراضات هم در همان سازمان رسیدگی و پاسخگویی شود؛ همچنین در کنار این سازمان بایستی یک جماعت رسانه‌ای وجود داشته باشد.

📍 خبرگزاری برنا

❖ شش مصداق کلیدی تعارض منافع در حرفه حسابرسی ❖

محمد علوی (دبیرکل جامعه حسابداران رسمی ایران) - ۵ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه حسابرسی

هدف از تدوین نظام‌نامه جامعه حسابداری و حسابرسی کشور، رفع تعارض منافع و تقویت حرفه حسابرسی است. از ابتدای سال آینده بررسی نظام‌نامه جامعه حسابداری و حسابرسی کشور در مجلس شورای اسلامی آغاز می‌شود. مشکل جدی حرفه حسابرسی در درجه نخست، تعارض منافع ساختاری موجود است. برای تامین منافع عمومی باید این ساختار اصلاح شود و دوم‌زیر ساخت انجام حسابرسی و تقویت آن است که باید مهیا شود. مدیریت شرکت‌های دولتی که در حقیقت اموالی متعلق به مردم است صرفاً در اختیار دولت قرار دارد؛ بنابراین تمرکز نظارت مالی و مدیریت اجرایی و حواشی آن با فلسفه وجودی و مبانی حسابرسی و اصول بنیادی آیین و اخلاق حرفه‌ای در تعارض جدی است. وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت صمت و بانک مرکزی به عنوان سهام‌داران سازمان حسابرسی خود صاحب‌کاران حسابرسی سازمان هستند. از این رو، استقلال ظاهری یا استقلال از منظر دیگران در چنین حالتی به شدت مخدوش است.

مسأله بعد که بر آن تأکید داریم اتحاد قاعده‌گذار و مجری است. سازمان حسابرسی از سویی مرجع رسمی تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی کشور و از سوی دیگر مجری استانداردهای خودش است! این سازمان قواعدی را وضع می‌کند که هم‌زمان خودش وظیفه اجرای آن‌ها را بر عهده دارد که این امکان وجود دارد در هنگام تنظیم ضوابط به نحوی عمل کند که در زمان اجرا از آن‌ها متضرر نشده و یا حتی نفع هم ببرد. از این رو باید توجه داشت که ساختار غیر استاندارد قادر نیست استانداردها را به شکلی مناسب تدوین کند.

مسئله مهم دیگر در این باره ارتباطات پسا شغلی است. در مؤسسات حسابرسی عضو جامعه طبق آیین و اخلاق حرفه‌ای اگر شرکای سابق مؤسسه حسابرسی به‌عنوان ارکان راهبری صاحب‌کار منصوب شوند مؤسسه حسابرسی تا دو سال حق پذیرش حسابرسی آن صاحب‌کار را ندارد. این در حالی است که در دوره گذشته سه نفر از اعضای هیئت عامل سازمان حسابرسی به‌عنوان ارکان راهبری به صاحب‌کاران خود مامور شدند.

نکته بعد اتحاد قاضی و قضاوت شونده است. انتخاب اعضای هیئت عالی نظارت سازمان از میان مستخدمان و مدیران آن با توجه به نحوه انتصاب و اتصال حقوق و مزایای آن‌ها به سازمان مربوط، عامل تعارض منافع بعدی است. همچنین باید به مسأله اشتغال هم‌زمان در دو نهاد حسابرسی کننده و حسابرسی شونده توجه داشت. عضویت در هیئت علمی دانشگاه دولتی و هم‌زمان تصدی هیئت عامل سازمان دولتی، یکی دیگر از مظاهر تعارض منافع است. حسابرسی بر اساس اصل راز داری مجاز به بیان اطلاعات صاحب‌کاران خود نیست که این با اصل آموزش در تعارض است. عضویت در هیئت علمی گروه حسابداری و نیز ارائه خدمات حسابرسی به دانشگاه دولتی رانت ارتقای علمی و بسیاری از مزایای دیگر را به ارمغان دارد که نمونه آن در این دوره اتفاق افتاد.

✉ جامعه حسابداران رسمی ایران

❖ تعارض منافع هویت تاریخی مهندسی را در ایران مخدوش کرده است ❖

عباس آخوندی (وزیر اسبق راه و شهرسازی) - ۵ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

سیستم مهندسی ایران گرفتار تعارض منافع است. اثرات سوء این وضعیت علاوه بر نبود یک رویه واحد، انحطاط اخلاق حرفه‌ای را در این رشته رقم می‌زند. این موضوع موجب شده تا هویت مهندسی ایران که بزرگ و غنی بوده و سابقه‌ای درخشان دارد؛ در اذهان مخدوش شود. ظرفیت‌های ارزشمندی در بخش مهندسی ایران طی ادوار مختلف فراهم بوده است. با این اوصاف، امروز سوال این مطرح می‌شود که چرا مهندسان ایران سهمی از بازار مهندسی جهانی ندارند؟

محیط اقتصاد سیاسی ایران اساساً برای پرورش بنگاه‌های بزرگ‌مقیاس اعم از مهندسی و غیرمهندسی بارور نیست. این ماجرا را نمی‌توان از داخل فضای جامعه مهندسی بررسی و مشکل آن را برطرف کرد. به نظر می‌رسد بررسی مسائل این حوزه در یک بستر سیاسی و جامعه‌شناسی، نیازمند یک نگاه برون‌حرفه‌ای است. اینکه چرا مهندسی در ایران توسعه پیدا نکرده، به این دلیل است که بنیان آن بر مبنای تعارض منافع گذاشته شده است. این مساله یکی از دلایل اصلی عدم توسعه کشور ما به شمار می‌آید. علت دیگر نیز این است که جامعه سیاسی اساساً امکان باز شدن و کالبدشکافی این مباحث را نمی‌دهد. در واقع وضعیت به گونه‌ای است که طرف‌های درگیر در بازار خدمات مهندسی، بعضاً تعهدی به قراردادهای آن ندارند. در حقیقت تعارض منافع طرف‌های قرارداد، بخش‌های مختلف و خصوصاً دولت را به سمتی هدایت می‌کند که تعهدی به قرارداد خود نداشته و از همین رو هیچ رویه و فرایند استوار و مشخصی در بازار مهندسی ایران از مرحله تشخیص و اعطای صلاحیت تا تعریف پروژه، ارجاع قرارداد، نظارت، بازرسی، نگهداری و... وجود ندارد.

در حال حاضر تقریباً نهادهای سیاسی ایران بزرگترین مانع مبادلات مهندسی در ایران به شمار می‌آیند. سیستم نظام مهندسی در کشور ما در یک تعارض منافع بین دولت، نهادهای عمومی و بهره‌برداران خدمات فنی مهندسی قرار گرفته و این در حالی است که توسعه مهندسی به نهادهای مولد باکیفیت بستگی دارد. رشد بنگاه‌های مهندسی در ایران باید سکویی برای رقابت در دنیا باشد.

زیربنای ساخت و ساز در ایران بر مبنای تعارض منافع شکل گرفته است. در ساختار کنونی، دولت در سه نقش، بازیگری می‌کند. به بیان دیگر دولت هم سیاست‌گذار است، هم مجری و هم تمام نهادهای خدمات مهندسی را تعریف می‌کند؛ از طرف دیگر دولت هم عرضه‌کننده خدمت و هم خود خریدار آن است.

این منافع متعارض زمینه گسترش فساد و تفسیر مسائل به اقتضای موقعیت‌ها را ایجاد کرده و موجب می‌شود هیچ رویه ثابتی برای سیستم مهندسی کشور شکل نگیرد. در نهایت انحطاط اخلاق نتیجه چنین سیستمی خواهد بود. در چنین شرایطی نباید انتظار داشت جامعه به حرفه مهندسی با احترام نگاه کند.

☞ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

❖ نیاز به مجلس سنا برای مدیریت تعارض منافع در مجلس ❖

غلامعلی جعفرزاده ایمن آبادی (نماینده ادوار گذشته مجلس) - ۶ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در مجلس

یک مجلسی در کشور ما جواب نمی دهد و دچار مشکل، تعارض منافع و درگیر مسائل محلی می شود و خواه ناخواه مسائل ملی فراموش می شود. شما هر جور که نگاه کنید ما نتوانستیم پیشرفتی در حوزه پارلمان داشته باشیم. انصافاً یک بخشی از سطح بالای نارضایتی از پارلمان مربوط به ساختارهاست. با عرض پوزش، فارغ از اینکه برخی افرادی که در مجلس هستند، صلاحیت حرفه‌ای حضور در پارلمان را ندارد؛ اما، ساختار هم دچار مشکل است. ما یک مجلس سنا در سطح بسیار بسیار عالی می خواهیم که مسائل کلان را بررسی و سطحی بالا دستی از مجلس محلی یا ملی را داشته باشد که این مجلس را نداریم. بنابراین دچار تعارض منافع هستیم. در حال حاضر، همه توپ‌ها را به سمت شورای نگهبان می رود، نمیخواهم از این شورا دفاع کنم اما، در اینجا می گویند خلاف شرع یا خلاف قانون اساسی. خیلی اتفاقات دیگر که مسائل عمومی کشور است یا اتفاقاتی که اصلاً نباید به تصویب برسد، با این حال این اتفاقات می افتد. بنابراین، نیاز است که ما یک مجلس سنا داشته باشیم.

🕒 ساعت ۲۴

❖ رفع تعارض منافع لازمه تحقق عدالت اجتماعی ❖

میثم مهدیار (پژوهشگر اجتماعی) - ۷ اسفند ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

در سطح سیاستی مهم‌ترین مانع برقراری عدالت اجتماعی مسئله تعارض منافع شخصی، صنفی یا سازمانی بوده است. به طوری که وقتی در نظام حکمرانی، افراد ذی نفع تصمیم‌گیر باشند منافع خود را بیش از دیگران در نظر می گیرند و امکان فساد و رانت افزایش می یابد. متأسفانه در نظام حکمرانی ما گلوگاه‌های تعارض منافع بسیار زیاد است؛ به همین دلیل تاکنون آن گونه که باید و مدنظر رهبر معظم انقلاب است نتوانسته‌ایم شاهد برقراری عدالت اجتماعی باشیم. در سطح نظری نیز مهم‌ترین مسئله نبود نظریه بومی در حوزه عدالت است و با آنکه در دهه‌های اخیر لیبرال‌ها و سوسیالیسم‌ها رویکردهای مختلفی در حوزه عدالت طرح کرده‌اند، اما هنوز به یک ثبات و پایداری نظری در زمینه عدالت نرسیده و نتوانسته‌اند تجربه‌های تاریخی و ذهنی ملت را در آن جای دهند تا با پیاده کردن آن دیدگاه‌ها در سیاست‌گذاری‌ها عدالت اجتماعی در جامعه برقرار شود.

🕒 پایگاه خبری - تحلیلی قدس آنلاین

❖ اختاپوس صدور مجوز در حوزه میراث فرهنگی ❖

مرتضی خاکسار (کارشناس گردشگری) - ۷ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه گردشگری

متأسفانه بروکراسی پیچیده اداری فعلی در مسیر اخذ مجوزهای لازم به منظور ایجاد تأسیسات گردشگری از یک سو و تعارض منافع موجود در این بازار از سوی دیگر، به موانعی جدی در این صنعت تبدیل شده‌اند. به گونه‌ای که می‌توان گفت این دو مانع به سان یک اختاپوس وحشتناک انگیزه رغبت هر شخص مشتاق و علاقمندی به سرمایه‌گذاری در این صنعت را می‌بلعد و همین امر موجب کمبود هر چه بیشتر زیرساخت‌های لازم در تأسیسات گردشگری از جمله تعداد هتل‌ها در کشور شده است.

با توجه به تأکید وزیر میراث فرهنگی بر حذف و تسهیل موانع و ایستگاه‌های مراحل اداری صدور مجوزهای گردشگری در ادارات کل استانی، تدوین و تنقیح قوانین و مقررات بالادستی حاکم بر این موضوع یکی از گام‌های اساسی برای کوتاه کردن دست سوداگران و نهایتاً تسهیل فرآیند اخذ مجوزهای لازم برای سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری است. باید از طریق اصلاح و در صورت لزوم تدوین و ابلاغ مقررات لازم و بخشنامه‌های مربوطه در داخل وزارتخانه میراث فرهنگی و به صورت مشخص از طریق شخص وزیر شرط انتصاب مدیران در لایحه‌ها و سطوح مختلف را منوط به داشتن تجربه سابقه و تخصص کافی در حوزه مربوطه کرد.

✉ خبرگزاری تسنیم

❖ اجرای قانون تعارض منافع و فریز کردن پروانه اشتغال مهندسان نقض غرض است ❖

مسعود افخمی (نائب رئیس اول نظام مهندسی ساختمان خراسان رضوی) - ۷ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

یک قانونی تکلیف شده و الزام به رعایت آن داریم، در همین قانون اشاره شده است که کارمندان شهرداری که مشمول بررسی نقشه و کنترل ساختمان می‌شوند، حق استفاده از پروانه را ندارند، مشکل این است که روح تعارض منافع با آنچه در قانون به آن اشاره شده است چه مقدار می‌تواند با اجرای این قانون صدق کند؟ اجرای این قانون به نوعی مشکلات بیشتری را ایجاد می‌کند. حقوقی که نظام مهندسی، شهرداری یا سازمان‌های دیگر به اعضای خود پرداخت می‌کند، جوابگوی هزینه‌های آنها نیست، اگر در کنار این بخواهیم حق استفاده از پروانه اشتغال مهندسان را هم بگیریم، مستقیم با معیشت مهندسين ارتباط پیدا می‌کند. اجرای این قانون و فریز کردن پروانه اشتغال مهندسان بیشتر باعث می‌شود که عده‌ای به آن هدفی که قرار بوده در این قانون جلوی گرفته شود، سوق پیدا کنند. این سازمان به هیچ عنوان متولی انجام تعارض منافع نیست. متولی صدور پروانه اشتغال به کار مهندسی، اداره کل راه و شهرسازی است، لذا مراجعات باید به آن اداره کل باشد.

✉ روزنامه صبح امروز

❖ تهیه پیش‌نویس سند مدیریت تعارض بیمارستان کودکان ❖

علیرضا پارساپور (عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات اخلاق پزشکی) - ۷ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در جلسه کمیته اخلاق مرکز طبی کودکان با حضور دکتر علیرضا پارساپور عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات اخلاق پزشکی و اعضای کمیته پیش‌نویس سند مدیریت تعارض بیمارستان در حوزه‌های درمان، آموزش و پژوهش به صورت بحث گروهی متمرکز ارائه و مصادیق شناسایی شده تعارض منافع و اقدامات پیشگیرانه بیمارستان معرفی شد. ادامه بحث و تبادل نظر پیرامون سند پیشنهادی به جلسه بعد موکول شد.

روابط عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران

❖ آیین نامه تضاد منافع حلقه‌ی مفقوده‌ی صنعت بیمه ❖

گروه بیمه الفباخبر - ۷ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه صنعت

در هر بنگاه اقتصادی مهمترین مساله تضاد منافع است. تضاد منافع در سطح وسیعی از رفتارهای افراد با مسئولیتهای مختلف آنها تعریف می‌شود. در حوزه‌های مدیریت و حاکمیتی، شبکه فروش و نمایندگی و غیره این تضاد منافع در صنعت بیمه نمایان می‌شود. به عنوان مثال در حوزه مدیریتی سهامداری مدیران ارشد یکی از موضوعات تضاد منافع است. یا در سهامداران عمده شرکت‌های بیمه و موضوع رفتار حرفه‌ای شرکت‌های بیمه تضاد منافع نمایان می‌شود. بسیاری از شرکت‌های بیمه دارای سهامدار عمده غیر تخصصی هستند و این سهامداران بعضا درک درستی از شرایط صنعت بیمه ندارند و بر اساس توصیه‌ها و بعضا خواهش‌هایی که دارند عامل به خطر افتادن منافع شرکت می‌شوند چرا که آنها به دنبال منفعت خود هستند و اینجاست که تضاد منافع شکل می‌گیرد.

اخیرا مشخص شده است که یکی از مدیران شرکت‌های بیمه یک درصد از سهم شرکت حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومانی را یعنی حدود هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان از سهام را در اختیار خود دارد که با پرسش‌های زیادی در بین کارشناسان مواجهه شده است. یا مدیری که همزمان سهامدار شرکت جدید التاسیس و عضو شورای عالی بیمه است. قانون تجارت موضوع تضاد منافع را مد نظر داشته و موارد زیادی را مطرح کرده است که اتفاقا یکی از آنها همان امانت داری و داشتن اطلاعات نهانی و عدم بهره برداری برای خود است.

یکی از مهمترین راه برای برون رفت از تله تضاد منافع و گرفتار نشدن در مشکلات مدیریتی، اجرای کامل حاکمیت شرکتی است. همانگونه که در همه بنگاه‌های اقتصادی رخ می‌دهد، تضاد منافع در صنعت بیمه نیز گریزناپذیر است، اما در گام نخست باید نهاد ناظر و بیمه مرکزی به انتشار دستورالعمل‌های سخت گیرانه تری اقدام کرده و ضمانت اجرایی آن را بالا ببرد. شرکت‌های بیمه نیز باید برای کاهش تضاد منافع در گام نهایی، قوانین حاکمیت شرکتی و راهبردی را اجرا کرده و از تله تضاد منافع نجات پیدا کنند.

الفباخبر

❖ جایی که تضاد منافع به نزدیکی منافع تبدیل می‌شود ❖

امیرعباس آذرmond (روزنامه‌نگار اقتصادی) - ۷ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

در ۴ سال گذشته، رشد منفی اقتصادی با تورم بیش از ۴۰ درصدی همراه شده و همین موضوع اهمیت توجه به حقوق مصرف‌کننده را بیشتر می‌کند. تکانه‌ها و نوسانات متعدد قیمتی در شرایط امروز ایران از عوامل اصلی افزایش فاصله طبقاتی در کشور است و بدون کنترل نرخ تورم و بازگرداندن آن به شرایط عادی، هیچ سیاست حمایتی نمی‌تواند درآمد مزدبگیران را به نحوی تأمین کند که از ابتدا تا پایان یک سال، یک‌سوم تا یک‌دوم قدرت خرید تضعیف نشود. کارشناسان معتقدند مهم‌ترین علت افزایش نرخ تورم در ایران، افزایش پایه پولی و نقدینگی از این محل است. این سیاست همواره در سال‌های مختلف، دولتمردان و از آنها بیشتر، مردم و مزدبگیران را دچار مشکل کرده اما به دلیل سهولت بکارگیری این روش، همچنان از آن استفاده می‌شود. سیاست کنترل نرخ، بهترین خدمتی است که می‌توان به مصرف‌کننده و تولیدکننده در شرایط فعلی ارائه کرد، چراکه با کنترل قیمت‌ها می‌توان حداقل ثبات را به اقتصاد بازگرداند. به این ترتیب، مسئله حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان اگر در همه بخش‌ها تضاد منافع به دنبال داشته باشد، در کنترل نرخ می‌تواند منافع دو طرف متضاد را به هم نزدیک کند. دیدگاه مرسوم در اقتصاد کلان این است که به دلیل چسبندگی سطح نرخ کل، سیاست پولی می‌تواند موثر باشد؛ هنگامی که تغییراتی در ابزار سیاست‌گذاری پولی ایجاد می‌شود، سطح نرخ کل به کندی واکنش نشان می‌دهد و در نتیجه سیاست پولی اثر واقعی بر اقتصاد خواهد داشت. نگاهی به تاریخچه سیاست‌گذاری پولی در ایران نشان می‌دهد جهت‌گیری این سیاست‌ها بیشتر تقویت تولید و کاهش بیکاری از راه بسط پولی بوده است. اگر درجه چسبندگی نرخ در اقتصاد ایران پایین باشد، آن‌گاه سیاست‌های پولی انبساطی با هدف تحریک بخش واقعی اقتصاد و رشد اقتصادی نتیجه‌ای به جز ایجاد تورم نخواهد داشت و به عبارت دیگر، درجه غیرخنثی بودن سیاست‌های پولی بسیار اندک است. در این شرایط، سیاست‌گذار باید از سیاست‌های سمت عرضه برای تحریک رشد اقتصادی استفاده کند.

📌 پایگاه خبری صمت

تحلیل فضای مجازی: آیا طرح صیانت درگیر تعارض منافع است؟

گروه هدف سیاست‌ها چه کسانی هستند؟

محمد عادلی

در هفته گذشته یک موضوع بیش از سایر موضوعات در بین کاربران مورد توجه قرار گرفته بود که آن تصویب کلیات طرح صیانت بوده است که علاوه بر انتقادات فراوان به آن برخی بر منفعت حاصله احتمالی برای گروه‌هایی خاص تأکید داشتند. مواردی دیگر همچون سیاست‌های بانک مرکزی و سخت کردن فعالیت اقتصادی، جهت‌گیری برخی مسئولان قوه قضاییه نسبت به کانون وکلا و اقدام دولت به آزادسازی سواحل از جمله موضوعاتی بودند که کاربران به آن‌ها توجه نشان داده‌اند. در تمامی این موارد بیش از آنکه مستندات دقیق کاربران مدنظر باشد، نوع نگاه آن‌ها اهمیت دارد که می‌تواند نشانگر حمایت یا ضدیت آن‌ها نسبت به سیاستی خاص باشد؛ چراکه قدم اول در هر سیاستی جذب نظر ذینفعان است.

در یک دسته‌بندی **تعارض منافع** را می‌توان سه نوع تعارض منافع بالقوه، بالفعل و شبهه تعارض منافع دانست. **شبهه تعارض منافع** یا تعارض منافع ادراک شده اشاره به موقعیتی دارد که افراد مسئله‌ای را مصداق تعارض منافع بدانند هر چند که ممکن است در واقعیت لزوماً این‌گونه نباشد. به عبارت دیگر، در این نوع از تعارض منافع افراد ممکن است به طور منطقی و معقولانه فکر کنند که تعارض منفعی وجود دارد. در مورد اظهارنظرهای کاربران پیرامون دو موضوع طرح صیانت و تحریم نیز همین مسئله وجود دارد. ممکن است کاربران لزوماً سندی دقیق از بروز تعارض منافع در دست نداشته باشند اما همین نوع نگاه نشان می‌دهد که جامعه نسبت به برخی اقدامات در این زمینه چگونه می‌اندیشد و تا چه حد این اقدامات دارای پشتوانه اجتماعی هستند.

صیانت از حقوق چه کسانی؟

یکی از طرح‌هایی که مدت‌هاست صحبت‌ها و نقدهای بسیاری به آن وارد شده است طرح صیانت بوده است که سرانجام روز سه‌شنبه هفته گذشته **کمیسیون طرح حمایت از حقوق کاربران در فضای مجازی** با ۱۸ رأی مثبت کلیات آن را به تصویب رساند. هر چند نمی‌توان تصویب این طرح را صرفاً حاصل تعارض منافع دانست و عوامل و دلایل دیگری نیز در این بین دخیل بوده‌اند اما در کنار انتقادات فراوان به این طرح و حتی فرایند تصویب آن، برخی از کاربران به تعارض

منافع پنهان در پیگیری آن اشاره داشته‌اند. به‌عنوان نمونه یکی از کاربران از کاهش امکان نظارت بر مسئولان سخن گفته است که با این طرح حق نظارت نیز در اختیار خود آن‌ها قرار خواهد گرفت:

«امروز رسانه‌های مستقل و فضای مجازی بزرگ‌ترین بستر نقد مسئولین هستن و طرح صیانت این بستر را تحت کنترل همان مسئولین قرار میدن، قرار بود تعارض منافع کم بشه».

همچنین برخی دیگر از کاربران به منافع مالی این طرح برای عده‌ای اشاره داشتند. این مسئله به آن دلیل بود که برخی کاربران عقیده داشتند با محدود شدن اپلیکیشن‌های خارجی امکان حضور پررنگ‌تر اپلیکیشن‌های داخلی که پیش‌ازاین چندان مورد استقبال قرار نگرفته بودند، فراهم می‌شود. چنانچه یکی از کاربران می‌نویسد:

«تعارض منافع از این بالاتر! سود اپلیکیشن‌هایی که از بیت‌المال بودجه گرفته بودند، حالا سرازیر میشه به جیب یه عده از همین دوستان».

سیاست‌هایی برای عدم رونق کسب‌وکارها

اینماد یا نماد اعتماد الکترونیکی، نشانه‌ای است که از طرف مرکزی با نام توسعه تجارت الکترونیکی، وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت ایران، پس از بررسی سایت و احراز هویت و صلاحیت مالک آن برای مدت دو سال به‌عنوان تأییدیه به فروشگاه‌های اینترنتی داده می‌شود. در [هفته‌های گذشته](#) اشاره شد که با ابلاغیه بانک مرکزی در مورد اجباری شدن اخذ اینماد توسط کسب‌وکارهای اینترنتی بسیاری انتقادات شکل گرفت که این وضعیت را هم مانع رشد این‌گونه کسب‌وکارها می‌دانستند و هم از تعارض منافع در این تصمیم‌گیری سخن می‌گفتند. در این هفته نیز زمانی که سید محمدهادی سبحانیان؛ معاون سیاست‌گذاری وزارت امور اقتصادی و دارایی در توییتی به تسهیل فضای کسب‌وکار اشاره داشت، کاربرانی دوباره موضوع اینماد را یادآور شدند که اتفاقاً برخلاف سیاست‌های تسهیل است. سبحانیان در توییت خود نوشته بود که

«وزارت اقتصاد عزم راسخ در تسهیل حداکثری صدور مجوزهای کسب‌وکار و برداشتن موانع بی‌مورد از سر راه جوانان جویای کار دارد. به حول و قوه الهی در این مسیر جلوی زیاده‌خواهی‌ها، تعارض منافع و امضاهای طلایی را خواهیم گرفت».

در پاسخ به همین توییت کاربری از قضا به سنگ‌اندازی‌های بانک مرکزی بر سر راه کسب‌وکارها اشاره کرده و می‌نویسد:

«فعلاً بانک مرکزی مجوز شرکت‌های پرداخت رو از سامانه حذف کرده و در حال ادامه انحصار و تعارض منافع هست».

مقابله با دست‌اندازی نهادهای دولتی به محیط‌زیست

یکی از اقدامات دولت سیزدهم که بسیار مورد توجه طرفدارانش قرار گرفته است، [آزادسازی سواحل](#) و اجبار نهادهای دولتی به عقب‌نشینی از آن بوده است. هرچند پیش‌ازاین نیز در برنامه چهارم توسعه بر عقب‌نشینی تمامی دستگاه‌های

دولتی و خصوصی و همچنین مالکان شخصی از حریم شصت متری دریای خزر تأکید شده بود اما در جریان سفر بهمن ماه رئیس جمهور به گیلان این امر بیشتر مورد توجه قرار گرفت. به همین دلیل برخی کاربران حامی دولت این امر را در راستای مقابله با تعارض منافع موجود در نهادهای دولتی و استفاده آن‌ها از منابع ملی برای خود عنوان کرده بودند:

«رئیس‌جمهورهای قبلی با آن همه قدرت اجرایی نتوانسته بودند دستگاه‌ها را از حریم سواحل اخراج کند اما با همت رسانه ملی و مهار تعارض منافع مسئولان، بالاخره این حکم قانونی اجرا شد. این تجربه موفق، می‌تواند و باید در حذف رانت‌ها و مفسدان بزرگ تکرار شود.»

«پس از تخریب ساختمان قوه قضائیه در بستر رودخانه چالوس، ساختمان وزارت نیرو نیز تخریب شد و تخریب مراکز ۳۰ نهاد دیگر نیز به‌زودی انجام می‌شود. از این جهت موضوع مهم است که این کار جلوه‌ای از عبور دولت و قوه قضائیه از کمنند تضاد منافع و عبور به سمت عدالت و بسترسازی برای منفعت عمومی است.»

کشمکش‌های نهادهای موازی

حسن عبدلیان پور که در دی ماه به‌عنوان رئیس جدید مرکز وکلای قوه قضائیه منصوب شده بود در برخی اظهارنظرهای خود سخنانی را در مورد کانون وکلا مطرح کرده بود. به‌عنوان نمونه وی در [یکی از مصاحبه‌های خود](#) گفته بود که «رضایت‌مندی مردم از مرکز وکلا خیلی بیشتر از کانون وکلاست؛ در استان‌ها هیئت‌مدیره‌های کانون وکلا و مرکز وکلا باهم ارتباط صمیمانه دارند اما نمی‌دانیم در تهران چه دست‌هایی پشت کار است که اجازه نمی‌دهد که کانونی‌ها با مرکز وکلا ارتباط خوبی داشته باشند.»

همین سخنان باعث شده بود که بعضی از کاربران که عموماً از وکلا هستند نسبت به سخنانی این‌چنینی انتقاد کرده و آن را در راستای تقویت مرکز مشاوران بدانند. انتقاد کاربران این بود که قوه قضائیه نباید با در اختیار داشتن فرصتی که کانون وکلا در اختیار ندارد، به تبلیغ و تقویت نهادی وابسته به خود بپردازد. چنانچه یکی از منتقدان می‌نویسد:

«آقایان قوه قضائیه! مصاحبه‌های اخیر رئیس مرکز امور مشاوران قوه قضائیه (مدیر منصوبتان) شائبه وجود تعارض منافع و رقابت قوه با کانون‌های وکلا را تقویت نموده و آبروی دستگاه قضا را می‌برد!»

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۵

شماره هشتاد و پنجم - ۱ تا ۷ اسفند ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

